

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПОЛТАВСЬКА ДЕРЖАВНА АГРАРНА АКАДЕМІЯ**

**Національний аграрний університет Вірменії
Опольський політехнічний університет (Польща)
Інститут Європейської освіти (Болгарія, Софія)**

CARAH Experimentation farm Potato Warning System Department (Belgium)

Устимівська дослідна станція рослинництва Інституту рослинництва імені В.Я.Юрьєва НААН України

Харківський національний аграрний університет імені В.В. Докучаєва

Уманський національний університет садівництва

**Полтавська державна сільськогосподарська дослідна станція
імені М.І. Вавилова ІС і АПВ НААН**

Полтавський національний педагогічний університет імені В.Г.Короленка

Українська медична стоматологічна академія

Приватне підприємство «Агроєкологія»

*Кафедра захист рослин
Кафедра екології, збалансованого
природокористування та захисту довкілля*

**Міжнародна науково-практична конференція
«Захист і карантин рослин: історія та сьогодення»
(присвячена 110-річниці створення відділу
захисту рослин Полтавської дослідної
станції імені М.І.Вавилова)**

24-25 листопада 2020 р.

Передерій Б.М., Поспелова Г.Д., Нечипоренко Н.І.	ВПЛИВ ПОШКОДЖЕННЯ ЗЕРНА ПШЕНИЦІ ОЗИМОЇ КЛОПОМ ШКІДЛИВОЮ ЧЕРЕПАШКОЮ НА ПОСІВНІ ЯКОСТІ НАСІННЯ	51
Піщаленко М.А., Зігаленко О.І.	СТРАТЕГІЧНИЙ ПРОГНОЗ ПОПУЛЯЦІЇ ТУРУНІВ В АГРОЦЕНОЗАХ ПШЕНИЦІ ПОЛТАВСЬКОЇ ОБЛАСТІ	54
Піщаленко М.А., Ріг В. В.	АНАЛІЗ БАГАТОРІЧНОЇ ДИНАМІКИ ЧИСЕЛЬНОСТІ ПОПУЛЯЦІЙ РЯДУ DІPTERA ТА ПРОГНОЗ ЇХ ПОЯВИ В АГРОЦЕНОЗАХ З ПШЕНИЦЕЮ ПОЛТАВСЬКОЇ ОБЛАСТІ	56
Піщаленко М.А., Сліпко О.В.	ОСОБЛИВОСТІ ПОШИРЕННЯ ТА ПРОГНОЗ ПОЯВИ ЛУЧНОГО МЕТЕЛИКА (<i>MARGARITIA STICTICALIS</i> L.) В АГРОЦЕНОЗАХ ПОЛТАВСЬКОЇ ОБЛАСТІ	59
Писаренко В.Н., Пономаренко С.В., Гаспарян Г.А.	ЭКОЛОГИЧЕСКАЯ СТРУКТУРА ЖУЖЕЛИЦ (<i>COLEOPTERA</i> , <i>SARABIDAE</i>) ПШЕНИЧНЫХ ЦЕНОЗОВ ПРИ ОРГАНИЧЕСКОМ ЗЕМЛЕДЕЛИИ	62
Тихомиров В.А., Ткач С.В., Нечипоренко Н.І., Коваленко Н.П.	АНАЛІЗ НАСІННЄВОЇ ІНФЕКЦІЇ ЯЧМЕНЮ ЯРОГО	65
Тур В.Ю., Поспелова Г.Д., Нечипоренко Н.І.	ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ КОРЕНЕВИХ ГНИЛЕЙ ВИКИ ЯРОЇ	67
Фуга М.А., Нечипоренко Н.І.	ФІТОПАТОЛОГІЧНА ОЦІНКА ОЗИМОЇ ПШЕНИЦІ	70
РОЗДІЛ 3. ІНТЕГРОВАНІЙ ЗАХИСТ І КАРАНТИН РОСЛИН		73
Туренко В.П., Синявін А.В.	СОРТОВА СТІЙКІСТЬ СУНИЦІ САДОВОЇ ДО БІЛОЇ ПЛЯМИСТОСТІ В УМОВАХ СХІДНОЇ ЧАСТИНИ ЛІСОСТЕПУ УКРАЇНИ	73
Антонець О. А., Грінченко П.В.	УРОЖАЙНІСТЬ КУКУРУДЗИ У ЗАЛЕЖНОСТІ ВІД ГЕРБІЦИДНОГО ЕФЕКТУ	75
Батова О.М.	РОЛЬ ФУНГІЦИДІВ В ОБМЕЖЕННІ ПОШИРЕНОСТІ І РОЗВИТКУ СЕПТОРІОЗУ ПШЕНИЦІ ОЗИМОЇ	79
Вовканич М.В., Поспелова Г.Д., Нечипоренко Н.І.	ВПЛИВ СПОСОБІВ ВИРОЩУВАННЯ ТОМАТІВ НА УРАЖЕННЯ ФІТОФТОРОЗОМ	82
Гангур В. В., Гангур М. В., Руденко В. В.,	ВПЛИВ СПОСОБІВ ТА ГЛИБИНИ ОСНОВНОГО ОБРОБІТКУ ҐРУНТУ НА ФОРМУВАННЯ ЗАБУР'ЯНЕНОСТІ ПОСІВІВ ЯЧМЕНЮ ЯРОГО	84
Леонтьук І.Б., Ковтунюк З.І.	ЕКОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ЗАСТОСУВАННЯ РЕГУЛЯТОРІВ РОСТУ НА КАПУСТІ КОЛЬРАБІ	86
Ляшенко В. В.	СИСТЕМИ ДОГЛЯДУ ЗА ПОСІВАМИ КУКУРУДЗИ НА ЗЕРНО	90
Бараболя О.В., Мироненко С.С.	ВПЛИВ ДОБРИВ НА ВРОЖАЙНІСТЬ ТА ЯКІСТЬ ЗЕРНА ПШЕНИЦІ ЯРОЇ	92
Писаренко В.М., Коровніченко С.Г.	ВПЛИВ ТЕХНОЛОГІЇ ВИРОЩУВАННЯ НА ВРОЖАЙНІСТЬ ЗЕРНА СОЇ	94

господарська ефективність виразилася у збереженні врожаю зерна на 0,5 т/га і 0,35 т/га.

Бібліографія

1. Лісовий М. П. Основні концепції розвитку науки про захист рослин в Україні. *Захист рослин*. 2000. № 1. С. 3-5.
2. Марютін Ф. М., Равашдех З. Б. Септоріозна плямистість листя. *Захист рослин*. 2002. № 8, С. 4-5.
3. Пижигова Г. В., Санін С. С., Санина А. А. и др. Диагностика, учёт и защитные мероприятия против септориоза пшеницы. М. : Агропромиздат, 1986.- с. 21.
4. Ретьман С. В., Джам О. В., Горбачова Н. П. Передпосівна обробка насіння. *Захист рослин*. 1999. № 1. С. 4-5.
5. Ретьман С. В., Коломієць С. І., Зібцев В. М. Септоріоз. *Захист рослин*. 2002. № 5. С. 4-5.

ВПЛИВ СПОСОБІВ ВИРОЩУВАННЯ ТОМАТІВ НА УРАЖЕННЯ ФІТОФТОРОЗОМ

Вовканич М.В., Поспєлова Г.Д., Нечипоренко Н.І.
Полтавська державна аграрна академія

На даний час фітофтороз вважається найбільш небезпечною хворобою що уражує томати, картоплю, перець, баклажани та інші рослини родини *Solanaceae* і спричиняється грибом *Phytophthora infestans* (Mont). D. By. [1, 2]. Збудник уражує всі надземні органи рослини: листки, стебла, суцвіття, плоди. На листках утворюються сірувато-бурі плями різноманітної форми, на яких при високій вологості з нижнього боку формується білуватий наліт конідіального спороношення гриба. На стеблах і черешках хвороба проявляється у вигляді темно-коричневих видовжених штрихів і плям; на суцвіттях відмічається почорніння і засихання квітконосів, квітконіжок та чашолистків [1, 2, 3].

Вважається, що основою інтегрованого захисту пасльонових культур від фітофторозу є вирощування стійких сортів і раціональна агротехніка, основою якої є знищення первинних джерел інфекції. В зв'язку з цим нами був визначений напрямок досліджень, пов'язаний з вивченням залежності ураження рослин томатів фітофторозом від технології вирощування, а саме – при застосуванні розсадного і безрозсадного способу закладки плантації.

Дослідження були проведені у 2019 році на полях СФГ „Медове” Зіньківського району Полтавської області. Тест-об'єктом слугували томати сорту Лагідний. Плантація була закладена у овочевій сівоzmіні на площі 6 гектарів. Задіяне в дослідженнях поле було розташоване на чорноземних (чорнозем глибоко слабо-солонцюватий) ґрунтах. Агротехніка вирощування помідорів - загальноприйнята для регіону. Попередником для культури помідорів у досліді була озима пшениця. Висадка розсади і сівба насіння

здійснювалися після 25 травня. Схема садіння 70×20 см.; густота насадження 71,5 тисяч рослин на гектар.

Оцінка стійкості сортів томатів різних способів вирощування проводилась згідно загальноприйнятих методик за показниками розповсюдженості та індексу розвитку захворювання. Облік розповсюдженості фітофторозу на томатах і оцінка інтенсивності ураження здійснювалася з урахуванням модельної шкали, рекомендованої А. Є. Чумаковим та Т. І. Захаровою [3].

В результаті проведених спостережень було виявлено, що динаміка і характер розвитку фітофторозу залежали від водного і температурного режимів у період вегетації. Так, період недостатнього зволоження, коли ГТК було нижче 1 (у липні ГТК склав 0,2), характеризувався стримуванням поширення і розвитку хвороби, тоді як у травні, червні та липні (ГТК відповідно 1,5; 1,6 та 1,4) склалися сприятливі гідротермічні умови для ураження як вегетативних органів (травень, червень), так і плодів (липень).

Виявлена також залежність поширення фітофторозу в плантаціях томатів від способу вирощування. Хоча захворювання в обох варіантах проявилось одночасно (в один календарний строк), але рослини перебували на різних фазах розвитку (при розсадній технології – формування плодів, при безрозсадній – бутонізації), що суттєво вплинуло на рівень їх опірності інфекції. Порівнюючи ступінь поширення захворювання, можна відмітити, що при безрозсадній технології вирощування в період першого збору врожаю було виявлено 72,0 % уражених фітофторозом рослин, а при розсадній культурі цей показник становив 46,0 %. Індекс розвитку захворювання для цієї фази становив відповідно 1,63 і 0,65.

Варто відмітити, що при розсадному способі вирощування кількість інфікованих рослин на протязі всієї вегетації не перевищувала межі 46,0% і навіть у найсприятливіші для розвитку фітофторозу періоди не було виявлено загинувших рослин. В разі застосування безрозсадної технології у фазі цвітіння вже було відмічено 47,0 % хворих рослин з індексом розвитку захворювання 0,57. В період формування плодів 59,0 % рослин мали ознаки ураження фітофторозом при індексі розвитку хвороби 1,14. В період 1-го збору урожаю в цьому варіанті були виявлені 5,0% рослин з оцінкою розвитку захворювання в "4" бали, що означає загибель рослини від захворювання.

Проведення спостережень за розвитком захворювання протягом вегетації дало змогу також прослідкувати за динамікою ураження фітофторозом плодів, що надзвичайно суттєво, оскільки обумовлює якість продукції. При безрозсадному вирощуванні томатів поява симптомів на плодах спостерігалася ще до початку їх досягання, тобто вже в процесі формування плодів відбувався інтенсивний переніс інфекції з вегетативних органів на генеративні.

Так, в період 1-го збору плодів були відбраковані 3,0 % плодів, в процесі 2-го збору – 13,0 %, а при 3-му зборі – 21,0 %. Всього за три збори з ділянки безрозсадного вирощування вибракували в сумі 37,0 % плодів, що було еквівалентно 47,8 ц/га. В процесі формування і досягання плодів на плантації, закладеній по розсадній технології, симптоми фітофторозу були відмічені на 12,0 % плодів, тобто по 0,4 %, 2,7 % та 8,9 % відповідно по трьох зборах.

Таким чином, можна стверджувати, що безрозсадний спосіб вирощування томатів сприяє більш інтенсивному ураженню рослин фітофторозом.

Бібліографія

1. Лисак З. В. Червоненко Н. Г., Іценко І. В. Фітофтороз томатів. *Захист рослин*. 2002. № 2. С. 18-19.
2. Чабан В. С., Сергієнко В. Г. Фітофтороз томатів. Київ: Світ, 2002. 24 с.
3. Чумаков А. Е., Захарова Т. И. Вредность болезней сельскохозяйственных культур. М.: Агропромиздат, 1990. С. 43.

ВПЛИВ СПОСОБІВ ТА ГЛИБИНИ ОСНОВНОГО ОБРОБІТКУ ҐРУНТУ НА ФОРМУВАННЯ ЗАБУР'ЯНЕНOSTІ ПОСІВІВ ЯЧМЕНЮ ЯРОГО

Гангур В. В., Гангур М. В., Руденко В. В.
Полтавська державна аграрна академія

В умовах інтенсифікації технологій важливим є питання захисту посівів ячменю від негативного впливу бур'янів як одного з факторів, який обмежує одержання високих і сталих врожаїв якісного зерна.

Багаторічними науковими дослідженнями встановлено, що на полях з середньою забур'яненістю посівів втрати врожаю становлять біля 15 %, а за сильної – 25-40 %. Наявність бур'янів у посівах значно погіршує якісні показники зерна, зокрема вирівняність, плівчастість і хімічний склад [3].

Основний обробіток ґрунту відіграє важливу роль у підвищенні культури землеробства і контролюванні забур'яненості посівів ячменю ярого. Проводять його з урахуванням розвитку ерозійних процесів, попередників, характеру погодних умов, а також видового складу і ступеня забур'яненості поля. Перелічені фактори визначають доцільність запровадження окремих способів і систем основного обробітку ґрунту, особливо за умови зростання потенційної засміченості чорноземів [6, 7].

Різні способи основного обробітку ґрунту мають свій особливий вплив на забур'яненість посівів. Так, за результатами досліджень В. І. Артеменка [1], Є. І. Рябова, А. М. Белозерова, С. І. Бурикіна [50], В. Т. Канцалієва [4] та Ю. Б. Логачева [5] виявлено, що на фоні полиневої оранки у посівах ячменю